

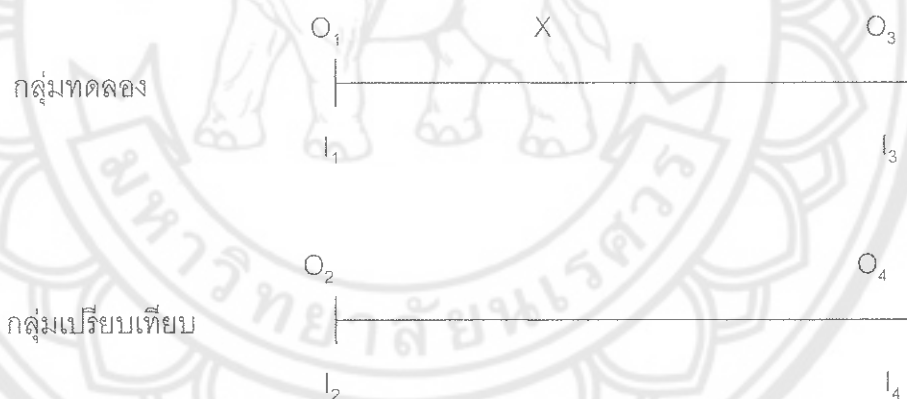
บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi experimental research) แบบ 2 กลุ่ม วัดผล 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลังการทดลอง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มศึกษา (Study group) ได้แก่ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมทันตสุขภาพที่ผู้วิจัยจัดขึ้น ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ (Comparison group) ได้แก่ผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมทันตสุขภาพใดๆ จากผู้ศึกษาแบบ (Before after two groups design) ซึ่งมีรูปแบบการศึกษาและแผนภาพการทดลอง ดังนี้

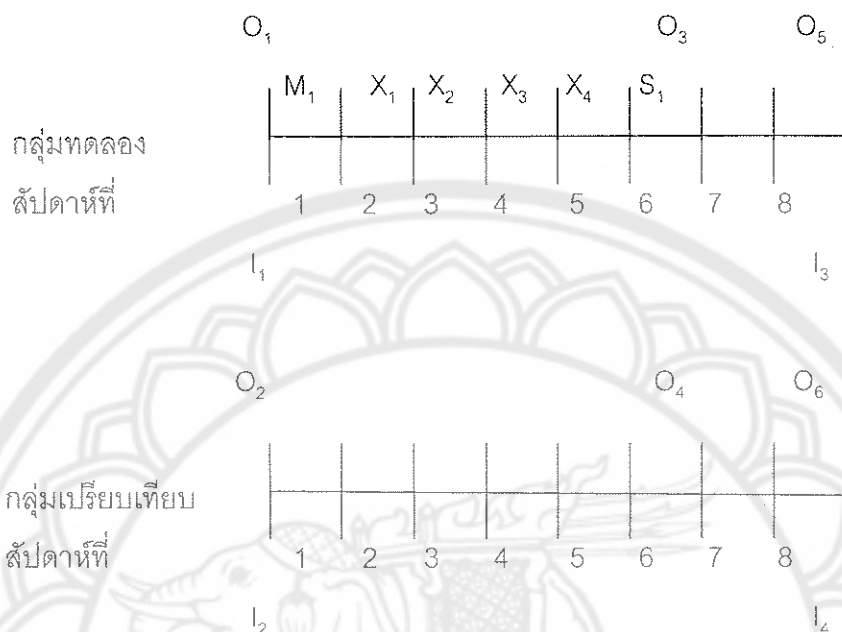
แผนภาพรูปแบบการศึกษา

ภาพที่ 8 รูปแบบการศึกษา

- X หมายถึง โปรแกรมทันตสุขภาพ
- O_1, O_2 หมายถึง ระยะเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง
- O_3, O_4 หมายถึง ระยะเก็บข้อมูลหลังการทดลอง

แผนภาพการทดลอง

ภาพที่ 9 แผนภาพการทดลอง

โดยกำหนดให้

O_1, O_2 หมายถึง ระยะเวลาเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพ การปฏิบัติตัวในการดูแลทันตสุขภาพ โดยใช้แบบสังเกตการณ์แปรผันอย่างถูกวิธีของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และใช้แบบบันทึกปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ ในสัปดาห์ที่ 1

O_3, O_4 หมายถึง ระยะเวลาเก็บข้อมูลหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพ การปฏิบัติตัวในการดูแลทันตสุขภาพ โดยใช้แบบสังเกตการณ์แปรผันอย่างถูกวิธีของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และการตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง ในสัปดาห์ที่ 6

O_5, O_6 หมายถึง เก็บข้อมูลระยะติดตามผลความคงทนของพฤติกรรมในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยใช้แบบสังเกตการณ์แปรผันอย่างถูกวิธีของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และการตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง ในสัปดาห์ที่ 8

I_1, I_2 หมายถึง การตรวจสุขภาพทันตสุขภาพโดยการหาค่าปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง ในสัปดาห์ที่ 1

I_3, I_4 หมายถึง การตรวจสภาวะทันตสุขภาพโดยการหาค่าปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟันในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ หลังการทดลอง ในสัปดาห์ที่ 6

$X_1 - X_4$ หมายถึง โปรแกรมทันตสุขภาพที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น และได้ดำเนินการให้ความรู้แก่กลุ่มทดลองจำนวน 4 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง ในสัปดาห์ที่ 2-5 เพื่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพ และการสร้างความคงทนในการดูแลทันตสุขภาพ

M_1 หมายถึง การเตรียมความพร้อมโดยการนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครอง เตรียมความพร้อมของสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสาธิตและฝึกปฏิบัติการแปรงฟัน ในกลุ่มทดลอง

S_1 หมายถึง กิจกรรมทันตสุขภาพเพื่อสร้างความคงทนในพฤติกรรมดูแลทันตสุขภาพ ดำเนินการสัปดาห์ที่ 6 ในกลุ่มทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 0-3 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลท้องฟ้า อำเภอบ้านดง จังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ปกครองที่มีบุตรอายุระหว่าง 0-3 ปี ดังนั้นผู้ศึกษาจึงทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของตำบลท้องฟ้าทั้งหมด 9 หมู่บ้าน เป็นพื้นที่กลุ่มศึกษา 1 หมู่บ้านและพื้นที่กลุ่มเปรียบเทียบ 1 หมู่บ้าน ภายใต้เงื่อนไขที่คล้ายคลึงกันดังนี้

1. เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบการให้บริการส่งเสริมทันตสุขภาพของสถานีอนามัยตำบลท้องฟ้า
2. เป็นหมู่บ้านที่มีลักษณะประชากรคล้ายคลึงและใกล้เคียงกัน
3. การคมนาคมและการเดินทางไปรับบริการสะดวก
4. ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ให้ความร่วมมือดีและยินดีเข้าร่วมในการดำเนินการวิจัย
5. จำนวนเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 0-3 ปี มีจำนวนใกล้เคียงกัน
6. สภาวะทันตสุขภาพใกล้เคียงกัน

จากเงื่อนไขที่คล้ายคลึงกันดังกล่าวได้หมู่บ้านที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านดอนใหญ่เป็นกลุ่มทดลอง และหมู่บ้านสันดินแดงเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ ได้สร้างจากแนวคิดและทฤษฎี นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งเกณฑ์การประเมินตามการแบ่งระดับคะแนนแบบอิงเกณฑ์ โดยการประยุกต์ตามหลักแนวคิดของบลูม (Bloom, 1968: 60) ดังนี้

ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ	ความหมาย
80 - 100	ระดับสูง / ระดับดี
60 - 79	ระดับปานกลาง
0 - 59	ระดับต่ำ / ระดับไม่ดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลครอบครัว ได้แก่ จำนวนสมาชิก ลักษณะครอบครัว รายได้ สถานะการเงิน เป็นต้น ข้อมูลผู้เลี้ยงดูเด็ก ได้แก่ เพศ อาชีพ การศึกษา สถานภาพ เป็นต้น จำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ มีข้อคำถาม 14 ข้อ มีทั้งคำถามด้านบวกและด้านลบ กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ ให้คะแนนดังนี้

คำตอบ	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
ใช่	ให้ 1 คะแนน	ให้ 0 คะแนน
ไม่ใช่	ให้ 0 คะแนน	ให้ 1 คะแนน

โดยช่วงคะแนนระหว่าง 0- 14 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

คะแนน 12 - 14 คะแนน คือ มีความรู้ระดับสูง

คะแนน 9 - 11 คะแนน คือ มีความรู้ระดับปานกลาง

คะแนน 0 - 8 คะแนน คือ มีความรู้ระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีทั้งด้านลบและด้านบวก โดยใช้มาตราส่วนการประมาณค่าตามแนวการวัดเจตคติของ ลิเคิร์ต (Likert) มีจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
มาก	ให้ 4 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 2 คะแนน	ให้ 4 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน	ให้ 5 คะแนน

ซึ่งมีช่วงคะแนนระหว่าง 20 -100 คะแนน แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

คะแนน 80 – 100 คะแนน คือ มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการ

ดูแลทันตสุขภาพระดับสูง

คะแนน 60 – 79 คะแนน คือ มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการ

ดูแลทันตสุขภาพระดับปานกลาง

คะแนน 0 – 59 คะแนน คือ มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการ

ดูแลทันตสุขภาพระดับต่ำ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังในผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพ ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีทั้งด้านลบและด้านบวก โดยใช้มาตราส่วนการประมาณค่าตามแนวการวัดเจตคติของ ลิเคิร์ต (Likert) มีจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน	ให้ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน	ให้ 5 คะแนน

ซึ่งมีช่วงคะแนนระหว่าง 20 -100 คะแนน แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

80 – 100 คะแนน คือ มีความคาดหวังในผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตน

ต่อการดูแลทันตสุขภาพระดับสูง

60 – 79 คะแนน คือ มีความคาดหวังในผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตน

ต่อการดูแลทันตสุขภาพระดับปานกลาง

0 – 59 คะแนน คือ มีความคาดหวังในผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติตน

ต่อการดูแลทันตสุขภาพระดับต่ำ

ส่วนที่ 5 การปฏิบัติตนในการดูแลทัศนศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีทั้งด้านลบ และด้านบวก มีจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 5 ตัวเลือก คือ ประจำทุกวัน บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
ประจำทุกวัน	ให้ 4 คะแนน	ให้ 0 คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
บางครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้ 1 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	ให้ 0 คะแนน	ให้ 4 คะแนน

ซึ่งมีช่วงคะแนนระหว่าง 0 - 80 คะแนน แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

64 - 80 คะแนน คือ มีการปฏิบัติต่อการดูแลทัศนศึกษาพระดับสูง

48 - 63 คะแนน คือ มีการปฏิบัติต่อการดูแลทัศนศึกษาพระดับปานกลาง

0 - 47 คะแนน คือ มีการปฏิบัติต่อการดูแลทัศนศึกษาพระดับต่ำ

ส่วนที่ 6 แบบสังเกตการณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ลงคะแนนบันทึกการแปร่งฟัน และแผ่นคราบจุลินทรีย์

ตอนที่ 1 แบบสังเกตการณ์แปร่งฟันอย่างถูกวิธีของผู้ปกครอง

เป็นการบันทึกการแปร่งฟันถูกวิธีของผู้ปกครอง ทำการประเมินโดยให้ผู้ปกครองแปร่งฟัน และมีผู้สังเกตการณ์การปฏิบัติของผู้ปกครอง แล้วลงบันทึก มีจำนวน 17 ข้อ ตามภาพ โดยคำนึงถึงความถูกต้องตามวิธีการแปร่งฟัน ซึ่งผู้ศึกษานำมาดัดแปลงเป็นเกณฑ์ให้คะแนน โดยพิจารณาตำแหน่งการแปร่งฟัน วิธีการแปร่งฟันและจำนวนครั้งในการแปร่งฟัน ดังนี้ ปฏิบัติถูกต้อง ให้ 2 คะแนน

- หมายถึง 1. ผู้ปกครองวางแปรงสีฟันถูกในตำแหน่งนั้น
2. ผู้ปกครองวางขนแปรงถูกต้อง
3. ผู้ปกครองแปร่งฟันในแต่ละตำแหน่งนานประมาณ 4-5 ครั้ง

ปฏิบัติถูกบ้างผิดบ้าง ให้ 1 คะแนน

- หมายถึง 1. ผู้ปกครองวางแปรงสีฟันถูกในตำแหน่งนั้น
2. ผู้ปกครองวางขนแปรงถูกบ้างผิดบ้างขณะแปร่ง
3. ผู้ปกครองแปร่งฟันในแต่ละตำแหน่งน้อยกว่า 4 ครั้ง ยกเว้นลิ้น

ปฏิบัติผิด ให้ 0 คะแนน

หมายถึง ผู้ปกครองไม่ได้วางแปรงสีฟันถูกในตำแหน่งนั้น

มีการคิดคะแนนการแปรงฟันที่ถูกต้องของแต่ละคน ดังนี้
 คะแนนการแปรงฟันที่ถูกต้อง = $\frac{\text{ผลรวมของคะแนนที่ได้ทั้งหมด}}{\text{จำนวนส่วนที่วัด}}$

โดยมีเกณฑ์การแบ่งคะแนนการแปรงฟันที่ถูกต้อง ดังนี้

คะแนน 1.60 – 2.0 คะแนน คือ แปรงฟันถูกต้องระดับดี

คะแนน 1.20 – 1.59 คะแนน คือ แปรงฟันถูกต้องระดับปานกลาง

คะแนน 0 – 1.19 คะแนน คือ แปรงฟันไม่ดี

ตอนที่ 2 บันทึกปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ (Plaque index)

โดยใช้ Plaque index (PL index) ของ Quigley–Hein เป็นดัชนีที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการแปรงฟันโดยการวัดด้าน Labial หรือ Buccal และด้าน Lingual หรือ Palatal ของฟัน 6 ซี่ คือ ซี่ที่ 11, 31, 16, 26, 36 และ 46 หรือฟันซี่ข้างเคียงกรณีฟันซี่ดังกล่าวถูกถอนไป ซึ่งก่อนการแปรงฟันให้ลูก ผู้ปกครองต้องทาสีย้อมคราบฟันที่ผู้ศึกษาจัดหาให้ ซึ่งภายหลังจากทาสีย้อมคราบฟันจะมองเห็นแผ่นคราบจุลินทรีย์ได้อย่างชัดเจน และภายหลังจากการแปรงฟันหากผู้ปกครองแปรงฟันไม่สะอาดทันตบุคลากรสามารถมองเห็นสีย้อมคราบฟันได้ชัดเจน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 0 หมายถึง ไม่มี สีติดบนตัวฟัน

ค่าคะแนน 1 หมายถึง มีสีติดบนตัวฟัน เป็นคราบสีจาง ๆ

ค่าคะแนน 2 หมายถึง มีสีติดคลุมตัวฟัน เป็นแนวตลอดขอบเหงือก

ค่าคะแนน 3 หมายถึง มีสีติดคลุมตัวฟันอยู่เฉพาะ 1/3 ของตัวฟันนับจากขอบเหงือก

ค่าคะแนน 4 หมายถึง มีสีติดคลุมตัวฟันอยู่มากกว่า 1/3 ของตัวฟันแต่ไม่เกิน 2/3 ของตัวฟัน นับจากขอบเหงือก

ค่าคะแนน 5 หมายถึง มีสีติดปกคลุมตัวฟันอยู่มากกว่า 2/3 ของตัวฟัน นับจากขอบเหงือก

การคำนวณ

ปริมาณคราบจุลินทรีย์ = $\frac{\text{ผลรวมของคะแนนคราบจุลินทรีย์ที่ตรวจทั้งหมด}}{\text{จำนวนด้านที่ตรวจทั้งหมด}}$

โดยมีเกณฑ์การแบ่งคะแนนการตรวจปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์ ดังนี้

คะแนน 1.1 – 1.7 คะแนน คือ มีคราบจุลินทรีย์เล็กน้อย

คะแนน 1.8 – 3.4 คะแนน คือ มีคราบจุลินทรีย์ปานกลาง

คะแนน 3.5 – 5.0 คะแนน คือ มีคราบจุลินทรีย์มาก

ตอนที่ 3 แบบบันทึกสภาวะเหงือกอักเสบ เป็นแบบบันทึกที่ Harald Loe คิดขึ้น เพื่อให้ในการวัดความรุนแรงของโรคเหงือกอักเสบจะทำการตรวจก่อนย้อมสีฟันและการแปรงฟันในการตรวจ ควรจัดบริเวณที่ตรวจให้มีแสงสว่างที่เพียงพอ อุปกรณ์ที่ใช้ คือ กระจกส่องปากและเครื่องมือตรวจปริทันต์ ในฟันแต่ละที่จะตรวจ 4 ตำแหน่งทั้งด้าน Mesial, Distal, Buccal และ Lingual มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 0 หมายถึง เหงือกปกติ มีสีชมพูอ่อน ขอบเหงือกอยู่ไม่ต่ำกว่า
ระดับรอยต่อที่คอฟัน

คะแนน 1 หมายถึง เหงือกอักเสบเล็กน้อย ขอบเหงือกมีสีแดง บวม
เล็กน้อย ไม่มีเลือดออก

คะแนน 2 หมายถึง เหงือกอักเสบปานกลาง บวมแดง มีเลือดออกขณะใช้
เครื่องมือตรวจ

คะแนน 3 หมายถึง เหงือกอักเสบมาก บวมแดงชัดเจน มีเลือดออกได้เอง
การคำนวณ

$$\text{สภาวะเหงือกของแต่ละคน} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนสภาวะเหงือกที่ตรวจทั้งหมด}}{\text{จำนวนด้านที่ตรวจทั้งหมด}}$$

โดยมีเกณฑ์การแบ่งคะแนนการตรวจสภาวะเหงือก ดังนี้

คะแนน 0.1 – 0.9 คะแนน คือ มีสภาวะเหงือกดี

คะแนน 1.0 – 1.9 คะแนน คือ มีสภาวะเหงือกปานกลาง

คะแนน 2.0 – 3.0 คะแนน คือ มีสภาวะเหงือกไม่ดี

2. เครื่องมือที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมทันตสุขภาพ ได้แก่

2.1 โปรแกรมทันตสุขภาพ โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เรื่องความรู้ด้านทันตสุขภาพ การสร้างการรับรู้ความสามารถตนเอง การสาธิตและฝึกปฏิบัติการแปรงฟันถูกวิธี การตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง ใช้การประชุมกลุ่ม อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และร่วมมือกันพัฒนาพฤติกรรมดูแลสุขภาพ การกระตุ้นเตือนจากเพื่อน และผู้ศึกษา

2.2 สื่อประกอบการวิจัย ได้แก่

2.2.1 แผนการดำเนินกิจกรรม เรื่อง โรคฟันผุในเด็กปฐมวัย การดูแลทันตสุขภาพ การแปรงฟันถูกวิธี การตรวจฟันให้ถูกอย่างถูกต้อง การสร้างการรับรู้ความสามารถตนเอง การสาธิตและการฝึกปฏิบัติการแปรงฟันถูกวิธี การตรวจแผ่นคราบจุลินทรีย์และการตรวจฟันด้วยตนเอง การสร้างความคาดหวังในผลดีของการแปรงฟันอย่างถูกต้อง การพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติตัวในการแปรงฟันอย่างถูกต้อง และกิจกรรมสรุปบทเรียน

2.2.2 ใบงาน เรื่อง ชวนลูกแปรงฟัน ฟ.ฟันใช้งาน ลูกฟันสวยด้วยมือคุณแม่

2.2.3 สไลด์ Power Point เรื่องความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ

2.2.4 วิดีทัศน์ จากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คู่มือการดูแลทันตสุขภาพ

ตัวแบบที่ประสบผลสำเร็จจากการดูแลทันตสุขภาพ

2.3 การสาธิต ได้แก่

2.3.1 การตรวจแผ่นคราบจุลินทรีย์ด้วยสีย้อมแผ่นคราบจุลินทรีย์และการบันทึก

2.3.2 การสาธิตการแปรงฟันให้ลูกอย่างถูกวิธี โดยใช้โมเดลฟันและแปรงสีฟัน พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติอย่างถูกวิธี

2.3.3 การตรวจฟันให้ลูกอย่างถูกต้อง

3. เครื่องมือที่ใช้วัดสภาวะทันตสุขภาพ ได้แก่

3.1 ชุดตรวจสภาวะเหงือกอักเสบ

3.2 เม็ดสีย้อมฟัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนการศึกษา ขณะดำเนินการศึกษา และระยะหลังการศึกษา

1. ก่อนการศึกษา

1.1 ศึกษาข้อมูล เพื่อใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการวัด นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงของเนื้อหา การใช้ภาษาและความชัดเจนของภาษาและนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดสอบ

1.2 ทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Try out) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์คุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) หมวดความรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ ด้วยสูตร Kuder Richardson (KR-20)

1.2.2 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) หมวดการรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ หมวดการรับรู้ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพด้วยวิธี Cronbach's alpha coefficient ทำการปรับปรุงข้อคำถามใหม่บางส่วน แล้วนำไปทดสอบอีกครั้ง ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์	จำนวนข้อ	ค่าความเที่ยง
หมวดความรู้เกี่ยวกับทัศนสุขภาพ	14	0.75
หมวดการรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทัศนสุขภาพ	20	0.85
หมวดความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจาก การดูแลทัศนสุขภาพ	20	0.83
หมวดการปฏิบัติตนในการดูแลทัศนสุขภาพ	20	0.85

1.3 ประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก โรงพยาบาลบ้านตาก สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านตาก เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินงานศึกษา สื่อ และอุปกรณ์สนับสนุน

1.4 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยผู้ศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบด้านวิชาการโดยเป็นผู้ออกแบบและวางโครงร่างของเนื้อหา ตลอดจนจัดหาเอกสาร รูปภาพประกอบ รายละเอียดที่ใช้สำหรับเป็นสื่อในการสอน การผลิตสื่อคอมพิวเตอร์การดูแลทัศนสุขภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษา

1.5 คัดเลือกและกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.6 ชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยศึกษา ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุข ซึ่งผู้ช่วยศึกษาในการตรวจสภาพเหงือก ตรวจคราบจุลินทรีย์และสังเกตการณ์การแปรงฟันที่ถูกรวิธี อาสาสมัครสาธารณสุข เป็นผู้ช่วยในการสัมภาษณ์ และชี้แจงขั้นตอนวิธีการต่าง ๆ ในโปรแกรมทันตสุขภาพที่จัดขึ้นเพื่อนำไปปฏิบัติได้

1.7 เตรียมความพร้อมของโปรแกรมทันตสุขภาพ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินการต่อไป

2. ขณะทำการศึกษา

ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลก่อนการจัดโปรแกรมทันตสุขภาพ ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ตรวจบันทึกทักษะการแปรงฟันถูกรวิธี และบันทึกปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟันของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ จัดโปรแกรมทันตสุขภาพให้กลุ่มทดลอง โดยจัดกระบวนการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 4 ครั้ง ระยะเวลา 5 สัปดาห์

3. ระยะเวลาหลังการศึกษา

ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์ ไปเก็บข้อมูลหลังการจัดโปรแกรมทันตสุขภาพในสัปดาห์ที่ 6 ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ บันทึกวิธีการแปรงฟันอย่างถูก

วิธีโดยให้ผู้ปกครองแปรงฟัน แล้วสังเกตวิธีการแปรงฟัน ตรวจบันทึกปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน โดยทันตบุคลากร เพื่อตรวจสอบความสะอาด ความถูกต้องของการแปรงฟันของผู้ปกครอง จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลก่อนที่จะนำข้อมูลไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดความเชื่อมั่นในการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นเกณฑ์ในการยอมรับสมมติฐาน

1. วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะประชากรกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพ การปฏิบัติตัวในการดูแลทันตสุขภาพ ทักษะการแปรงฟันอย่างถูกวิธี และปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ด้วยสถิติ Paired t-test

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพ การปฏิบัติตัวในการดูแลทันตสุขภาพ ทักษะการแปรงฟันอย่างถูกวิธี และปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลด้วยสถิติ Independent t-test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลระดับความรู้เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเองต่อการดูแลทันตสุขภาพ ความคาดหวังในผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนจากการดูแลทันตสุขภาพ การปฏิบัติตัวในการดูแลทันตสุขภาพ ทักษะการแปรงฟันอย่างถูกวิธี และปริมาณคราบจุลินทรีย์บนตัวฟัน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบด้วยสถิติจำนวนและร้อยละ